

MINISTER
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa, dn. 17 maja 2018 r.

DUS.II.053.193.2018.CG

Zawiadomienie o sposobie załatwienia petycji

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, działając na podstawie art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. poz. 1195), zawiadamia, że petycje o tożsamej treści z dnia 19 lutego 2018 r., w tym przekazana do MRPiPS pismem Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 5 marca 2018 r., w zakresie postulatów:

„1) przywrócenia kierowcom samochodów ciężarowych powyżej 3,5 t. przywileju skorzystania z możliwości wcześniejszego przejścia na emeryturę pomostową – jeżeli sam zainteresowany uzna, że dalsza jego praca w zawodzie ze względu na stan zdrowia nie jest już wskazana;

2) umożliwienia kierowcom samochodów ciężarowych powyżej 3,5 t. wcześniejszego przejścia na emeryturę po przepracowaniu 40 lat składkowych, jeżeli sam zainteresowany uzna, że dalsza jego praca w zawodzie ze względu na stan zdrowia nie jest już wskazana”

- zostały rozpatrzone negatywnie.

Uzasadnienie

W obu petycjach jako uzasadnienie ww. postulatów podniesiono warunki pracy kierowcy samochodu ciężarowego pow. 3,5 t. Wskazano m. in. że nie są one „warunkami typowymi, ponieważ kierowcy ci pracują cały czas na terenie”, a swoją pracę wykonują

w godzinach nocnych – jeżdżąc w deszczu i mgle”, nocując w „kabinach pojazdów, gdzie oprócz miejsca do spania nie ma żadnych warunków socjalnych”. Z uzasadnienia petycji ponadto wynika, że niewymienienie tego rodzaju prac w katalogu prac uprawniających do emerytury pomostowej jest dyskryminujące i krzywdzące w porównaniu z kierowcami „autobusów miejskich lub wykonujących kursy na liniach lokalnych”.

Odnosząc się do pierwszego postulatu wskazanego w petycjach, trzeba przede wszystkim podkreślić, że podstawowym założeniem ustawy z dnia 19 grudnia 2009 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656), która zaczęła obowiązywać od dnia 1 stycznia 2009 r. jest zasada, że emerytury pomostowe przysługują wyłącznie osobom wykonującym rodzaje prac ściśle odpowiadające zamieszczonym w ustawie definicjom oraz te, które zostały wymienione w załącznikach do tej ustawy.

Należy podkreślić, że o wyselekcjonowaniu przez ekspertów medycyny i ochrony pracy rodzajów prac, których wykonywanie uprawnia do emerytury pomostowej zdecydowały nie dotychczasowe wykazy prac, stanowiące załączniki do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43, z późn. zm.), lecz na nowo określone kryteria medyczne oraz kryteria związane z zapewnieniem bezpieczeństwa publicznego, zawarte w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, w których zdefiniowano prace w szczególnych warunkach i prace o szczególnym charakterze.

Z ww. przepisów wynika, że przesłanki, które zdecydowały o zaliczeniu prac do prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze to zmniejszające się wraz z wiekiem możliwości wykonywania pracy, związane z malejącą wydolnością psychofizyczną pracownika. Dotyczy to prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, determinowanych siłami natury, procesami technologicznymi lub szczególnymi wymaganiami, którym osoby starsze mogą nie sprostać, a dostępnymi środkami profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej nie można obecnie skutecznie ograniczyć zagrożenia, jakie prace te stanowią dla życia lub zdrowia pracowników.

Ustawa o emeryturach pomostowych nie dotyczy natomiast problematyki pracy w warunkach oddziaływania:

- szkodliwych czynników środowiska pracy, takich jak substancje chemiczne, hałas, wibracje itp., które są regulowane w przepisach prawa pracy,
- czynników niebezpiecznych, które nie stawiają przed pracownikami wymagań przekraczających poziom ich możliwości ograniczony w wyniku starzenia.

Wymaga podkreślenia, że wśród prac wykonywanych przez kierowców, uprawniających do emerytury pomostowej, znalazły się (jako prace spełniające kryteria pracy o szczególnym charakterze) prace wymienione w pkt 8 – 10 w zał. nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych, tj. :

- prace kierowców autobusów, trolejbusów oraz motorniczych tramwajów w transporcie publicznym,
- prace kierowców pojazdów uprzywilejowanych,
- prace kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne wymagające oznakowania pojazdu tablicą ostrzegawczą barwy pomarańczowej, zgodnie z przepisami Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r.

Pozostałe prace wykonywane przez kierowców nie mogą uprawniać do emerytury pomostowej, ponieważ nie spełniają ani kryteriów prac w szczególnych warunkach, ani też prac o szczególnym charakterze, przyjętych w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Należy podkreślić, że przyjęte rozwiązania w zakresie uprawnień do emerytur pomostowych kierowców są zgodne również z zasadami zawartymi w Konstytucji RP. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 25 listopada 2010 r. sygn. akt K 27/09 (Dz. Nr 233, poz. 1533) orzekł, że załącznik nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych w zw. z jej art. 3 ust. 3, w zakresie jakim nie uwzględnia w wykazie prac o szczególnym charakterze pracy kierowców samochodów ciężarowych, jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji (zasadą równości wobec prawa). Z kolei w następnym wyroku – z dnia 3 marca 2011 r. sygn. akt K 23/09 (Dz. Nr 54, poz. 285) Trybunał przesądził, że art. 3 ust. 1-3 do ustawy o emeryturach pomostowych oraz załączniki 1 i 2 do tej ustawy, w zakresie, w jakim pomijają (jako przesłankę uzyskania emerytury pomostowej) m. in. pracę kierowców samochodów ciężarowych, są zgodne z art. 2 Konstytucji RP i wynikającą z niego zasadą zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez niego prawa oraz zasadą ochrony praw słusznie nabytych.

Odnosząc się zaś do drugiego postulatu wskazanego w petycjach, trzeba podkreślić, że nowy system emerytalny, określony przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1383, z późn. zm.), dalej powoływanej jako „ustawa emerytalna”, wprowadził (z dniem 1 stycznia 1999 r.) generalną zasadę, zgodnie z którą przyznanie świadczenia emerytalnego powinno być uzależnione od spełnienia jedynie ryzyka ubezpieczeniowego w postaci osiągnięcia określonego w przepisach wieku emerytalnego. W związku z powyższym, reformując system ubezpieczeń

społecznych, a w szczególności porządkując ubezpieczenie emerytalne, przyjęto zasadę stopniowej likwidacji możliwości wcześniejszego przechodzenia na emeryturę. Przepisy tej ustawy nie zmieniły jednak obowiązujących w starym systemie, tj. przed dniem 1 stycznia 1999 r., zasad nabywania uprawnień emerytalnych przez osoby urodzone przed 1949 r., natomiast ograniczyły takie możliwości dla osób urodzonych w latach 1949-1968.

Zgodnie z obecnie obowiązującym stanem prawnym wcześniejsze zakończenie aktywności zawodowej (z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w (o) szczególnym charakterze) jest możliwe na zasadach określonych w art. 184 ustawy emerytalnej lub na podstawie przepisów ustawy o emeryturach pomostowych.

W myśl tej pierwszej regulacji, po osiągnięciu wieku przewidzianego w ww. rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., wcześniejszą emeryturę mogą uzyskać te osoby urodzone po 1948 r., które w dniu 1 stycznia 1999 r. osiągnęły ogólny staż pracy wymagany do uzyskania emerytury, tj. 20 lat w przypadku kobiety i 25 lat w przypadku mężczyzny, w tym – zależnie od rodzaju pracy - co najmniej 10 lub 15 lat zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Ten rodzaj emerytury wcześniejszej przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego, a w przypadku członków OFE – pod warunkiem złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE, za pośrednictwem ZUS na dochody budżetu państwa.

Powyższe regulacje odnoszą się m. in., zgodnie z wykazem A działy VIII poz. 2-3, stanowiącym załącznik do ww. rozporządzenia RM z 1983 r., do osób wykonujących następujące rodzaje prac:

- prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów;
- prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych.

Trzeba ponadto poinformować, że osoby, które przed dniem 1 stycznia 2009 r. przez okres co najmniej 15 lat wykonywały pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy emerytalnej mogą wystąpić –w chwili składania wniosku o emeryturę po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego – o ustalenie rekompensaty. Dotyczy to również osób, które w ww. okresie wykonywały prace określone w poz. 2-3 działu VIII wykazu A,

stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., tj. m. in. prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych.

Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 ustawy o emeryturach pomostowych, rekompensata to odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabędą prawa do emerytury pomostowej. Przepis art. 21 doprecyzowuje, że rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy emerytalnej, wynoszący co najmniej 15 lat. Rekompensata jest przyznawana w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w art. 173 i art. 174 ustawy emerytalnej.

Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, że nie ma uzasadnionych przesłanek do realizacji obu postulatów wskazanych w petycjach.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

z up.
MINISTER
Marcin Zieleniecki
PODSEKRETAŃZ STANU

Do wiadomości:

Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

Biuro Dialogu i Korespondencji

dot. BDK.0600.2270.2018.DP